1e Jaargang, nummer 5, 5 september 2024

REFO TIJD

Blad van het Instituut voor Calvinistische Studiën i.s.m. de Nederduits Gereformeerde Kerk (1571) - De moederkerk van Nederland sinds 1579. ‘Geen kerk zal over een andere kerk heersen, geen taakuitvoerder over de andere taakuitvoerder.’ (Kerkorde Emden, 1571)

In dit nummer : Het Geheimenis van de christelijk gereformeerde kerk - 3, en de bespreking van Calvijn’s commentaar op Psalm 2

HET GEHEIMENIS VAN DE CHRISTELIJK GEREFORMEERDE KERK - 3

Luther stelde dat de zonde volstrekt gedood moet zijn anders zal zij u doden. Hij stelde dat als leraren de zonden vergeven in plaats van bestraffen dan gaat de hel open. Hij stelde dat het onmogelijk was geloof van de werken te scheiden. Niemand wordt goed door goede werken, zoals ook niemand slecht wordt door slechte werken, maar goeden maken goede werken en slechten maken slechte werken, stelde Luther. Onze roeping is goed te doen, en daarvoor kwaad te lijden. Ook Jezus werd met de kwaaddoeners gerekend. Het is de roeping van het kruis, stelt Luther.

We moeten oppassen met al te gemakkelijke genade die slechts de mens in slaap sust. 1901 zette Kuyper op de troon en zijn gereformeerde kerk. Hij werd de bestuurder van Nederland. Het maakte alles beter en slechter. Kuyper was de nieuwe koning, de minister president, tot 1905, en zijn kerk was de nieuwe koningskerk. De christelijk gereformeerde kerk was de opponent. Zij wilden niet mee in deze stromen van verderf, en daarom is het belangrijk hun spoor te volgen. Dat was ook de roep van Luther : ‘We zijn er nog niet. Dit is niet het einde, maar we werken eraan.’

J. Wisse trad op tegen de excessen van de Kuyper kerk als een Nederlandse Luther. Hij wilde niet mee met het stadse gemaks-Kuyperisme, maar wilde verder in de wildernis. Het werk was nog niet af. Kuyper had het te sluitend gemaakt.

J. Wisse wachtte op de hemelse boeken, op het verborgen manna, zoals hij sprak : ‘Is nu nog het boek van de verborgen raad Gods gesloten, eens zullen de boeken, ook dit boek, worden geopend.’ (De Wekker, 12/8, 1904)

Deze dagen zijn nu aangebroken. J. Wisse stelde dat de wildernis zich zou verheugen en zou bloeien als een bloem. Hij was een wegbereider hiertoe. Hij was een geestelijk vader van de afscheiding en hield stand toen de Kuyper kerk groter werd en ging heersen. De mens moet van schuld en zonde overtuigd aan zijn onmacht ontdekt worden, stelde hij, bekend worden met heel zijn ellendestaat in Adam.

Zo kwam Adam tot zijn donkere bruid wat daarvan een beeld is, en zij vluchtte van hem weg. De mens kan het niet vasthouden, maar moet zelf aan die donkerheid van zondekennis en ellendekennis gelijkvormig worden. Wij moeten zelf weer deelhebben aan die donkere kerk die de diepten van de zondeval onder ogen is gekomen, die zonde heeft ontmaskerd en gedood, opdat de zonde haar niet zal doden. Voortijdige vergeving is dus fataal, aldus Luther, een valstrik op het pad. Er zijn heel veel zogenaamde vergevings-kerken en genade-kerken met de overvloedige kussen van de vijand, misleidend zoet op het wildernis pad, om terug te lokken tot de stad, als booby traps. De wildernis is bezaaid met mijnen. Daarom moeten we op het smalle pad blijven, en dit pad is lang, en wordt steeds smaller. We zien het aan de dunne steel van de bloem die daarop wijst, en dan is er ineens bloei, na een bittere, slopende dood in de diepste nacht.

Wie zijn leven wil behouden zal het verliezen. De marktkerk is te ver gegaan. Alles is kunstmatig geworden.

Ook door de donkere Kuyper-jaren van 1901-1905 was een pad, en J. Wisse wees dit pad. Daartoe was hij geroepen.

De Kuyper-jaren liggen nog steeds vastgeklonken in ons hart. Iedere Nederlander kwam onder deze druk, aan de Kuyperiaanse hormonale drugs. Politieke en religieuze taal werd gebruikt om de leugen te doen klinken alsof het de waarheid is. Zo kwam het apparaat diep in de mens, en het bracht een eigen herinneringswereld. Maar al onze herinneringen moeten worden tot gedenkingen, naar Calvijn’s leer der gedachtenis. Onze herinneringen moeten vervangen worden door het Woord des Heeren, door het geheimenis van de christelijk-gereformeerde kerk om door die dagen heen te komen. Het is een verlaten pad. Niet velen gaan daar. Er moeten nieuwe herinneringen komen, herinneringen aan het Woord.

Nu wordt de mens nog voortgeleid door zijn vleselijke herinneringen die niet zijn uitgediept. Er moet een nieuwe laag overheen komen. Dat is waartoe J. Wisse was gekomen, als het geheimenis van de christelijk-gereformeerde kerk om door de donkere Kuyper-dagen te komen, van 1901-1905. Dat is een gevecht tegen de wachters van 1901-1905, donkere, duistere wachters, die met lokaas werken. Zij zijn vissers en jagers. Theologische zonden werden gepleegd, en politieke zonden. Gaat uit van Babylon. Kom tot de wildernis. Kom tot het smalle pad, zoals gepredikt door J. Wisse, een belangrijke geestelijke vader van Nederland, door de Heere gegeven.

Kuyper zat op zijn snoeptroon. Hij was ineens de vorst van Nederland. J. Wisse was de roepende in de wildernis. Net zoals Luther riep : ‘Het is nog niet klaar. Dit is het einde niet, maar een weg.’

Oh, hoog zat Kuyper, terwijl hij de dieptes in moest gaan, zoals een Ledeboer en een J. Wisse. De Kuyper-feestjes waren te ver gegaan. J. Wisse riep de mens terug. Hij riep op tot afkicken. Nog steeds is er die roep. Nog steeds is er een worsteling met Kuyper, met de jaren 1901-1905. J. Wisse noemde 1886, de start van de Kuyper kerk, ‘speculatie’, en 1892, toen de gereformeerde kerk van Kuyper een groot stuk uit de christelijk gereformeerde kerk had gebeten, een combinatie. Hij wilde het geen reformatie noemen. Het grootste deel van de christelijk-gereformeerde kerk was door het monster van de Kuyper kerk verslonden, in zijn vraatzucht, en er was nog maar een klein overblijfsel over, het kleine kamp in de wildernis. Maar hier moest het mee verder gaan. De Heere zou het kleine overblijfsel leiden. Daartoe had de Heere Wisse en van Lingen gegeven. Nog steeds waren er veel gevaren. De reformatie moest verder. Men moest oppassen niet in te dutten. Er moest gevochten worden voor de christelijk-gereformeerde erfenis, en zij moest verder uitgewerkt worden in de raad Gods. Het verborgen manna moest komen, de nieuwe, hemelse boeken. Daar was het J. Wisse om te doen. Hij nam geen genoegen met de gemakkelijke weg van Kuyper. J. Wisse waarschuwde tegen boerenbedrog. (De Wekker, 6/5, 1904)

J. Wisse wees erop dat de gruwel die in 1892 geschiedde had afgeleid van de beginselen van 1834 met kunstmatig beleid. Hij noemde de synode van 1892 als waardoor men van de goede lijn afging, en riep op om de vraag te stellen hoe weer op de zuivere lijn terug te komen. (De Wekker, 15/4, 1904)

J. Wisse wees op Mattheus 26:31 : De herder zou geslagen worden en de schapen verstrooid. Wat aan het groene hout is geschied, daar zal het dorre hout niet voor gespaard worden, stelde J. Wisse. Het smalle pad is dus een pad van vervolging, en daarom wijken velen van dat pad omdat ze niet vervolgd willen worden. En daarom vervolgen ze anderen. Ziet men dan niet dat dat een heilloze weg is ? Dan behoud je je leven ten koste van anderen, en zo verlies je je leven. Ze zijn op een gegeven moment zo verlicht dat niets er meer toe doet. Ze hebben zichzelf overgegeven aan de drug. Dat is wat hedonisme doet, het wist alle grenzen uit. Het is erg zelfdestructief. Ook aan Jezus werd de drug aangeboden aan het kruis, maar hij weigerde het, zoals Job ook van geen troost wilde weten, maar het smalle pad door de enge poort wilde begaan. Het is het pad van het kruis. Het is meedogenloos naar het vlees, want het vlees moet gedood worden, anders zou het vlees de mens doden. J. Wisse wijst erop, net als Calvijn overigens, dat de mens gewapend moet worden met lijdzaamheid om de zonde te kunnen overwinnen. Er is geen andere weg dan het kruis (De Wekker, 4/3, 1904). Hij wijst dan op Psalm 69:4 in de 1773 berijming : “Ik heb geweend; Mijn ziel heeft steeds gevast, Maar ’k wordt te meer met smaadheid overladen.”

Hierin is 1 Korinthe 15:28 ontnuchterend :

Wanneer alles hem onderworpen is, zal ook de zoon zelf zich aan de Heere onderwerpen, die hem alles onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen.

En dat moet ook wel, want wat een verhalen, mensen, wat een Jezus-afgoderij en Jezus-tirannie, waar ook Calvijn en F. Mallan tegen streden. Wat een verwende kerk is het geworden. Ze zijn voor de uitwendige vorm gegaan en niet voor de inwendige betekenis.

BESPREKING VAN CALVIJN’S COMMENTAAR OP PSALM 2

Over psalm 2 stelt Calvijn dat David vele vijanden had die tegen hem samenzwoeren, en hij werd gekweld door angst in zware beproevingen. Toch bleef hij de roepstem van God, oftewel de rede, volgen. David zag zoveel zondaren zich tegen hem richten, dat hij hierdoor het bidden leerde, oftewel als een metafoor van het zich richten op de natuur rede ingeschapen in de mens. David moest aangevallen worden opdat de dwaasheid van de zonde getoond zou worden. De zonde moest als zodanig ontmaskerd worden. Het is, stelt Calvijn, onderdeel van de rede van God, en God speelt slechts met de zonde macht, zoals een roofdier speelt met zijn prooi. God liet de aanvallen op David toe met een reden, stelt Calvijn. God spotte slechts met de vijand, zoals psalm 2 dat ook beschrijft. God liet hen gewoon raak zondigen, opdat ze lieten zien hoe dom ze eigenlijk waren. God lachte hen uit. Ze moesten laten zien hoe dolzinnig ze waren. Zo werden de vijanden tentoon gesteld. Calvijn toont aan dat God al wel degelijk David aan

het helpen was tegen zijn vijanden en dat het voor God een tijd van lachen was om hun domheid, alhoewel David in een tijd van wenen was, maar deze woorden zouden David juist moeten verzachten in de bitterheid van zijn smart, stelt Calvijn. Dit was natuurlijk ook goed om te weten voor de mens in de reformatie, want die mens was in een doodsstrijd met het materialisme van de katholieke dictatuur. De mens was in een gevecht met een verschrikkelijk monster, en daarom kwamen de woorden van Calvijn over deze psalm op tijd. Ook voor vandaag is deze boodschap van belang. God houdt zich dus eerst bezig met voorspel, toont Calvijn aan. Waarom vreest de mens God, oftewel de natuur rede, niet ? Want dat is, stelt Calvijn, de enige en gezonde vreugde, in een wereld die zo vol van bandeloze, vleselijke vreugde is.

'God strijdt voor ons,' wordt er weleens gezegd, maar God is de natuur rede, dus we moeten dan wel toegewijd blijven aan studie en niet zelf aan de kant van de vijand staan, het materialisme, anders is het slechts projectie. Dit ook om niet te vervallen tot lichtzinnigheid, zoals de theologische filosoof Karl Barth stelde in zijn dialectische theologie dat in de eerste wereldoorlog beide partijen hun kanonnen hadden laten zegenen en hadden beweerd dat God voor hen streed. Daarom moest er eerst weer een grote tegenstelling komen tussen God en mens. De mens mag niet zomaar voor God spelen. Aan de andere kant moet de mens dan wel groeien en studeren om tot zuiver begrip te komen. De oorlog is trouwens niet materieel maar geestelijk, maar bovenstaande is dan ook weer zeer ironisch, want de mens die tegengesteld is aan God blijft ook weer valse godsbeelden hebben en God dus eigenlijk misbruiken naar de ander toe. Barth stelde dat God totaal anders is. De mens moet weten waaraan hij begint. Je kan God niet zomaar even in je broekzak doen of uit je portemonnee halen. De katholieke inquisitie is verschrikkelijk geweest. Allemaal omdat de mens God niet kende. Het waren de nazi's van die tijd. Nog steeds is de mens niet bevrijd geworden van het systeem van materialisme. Daarom moet de reformatie verdiept worden.

De mens is totaal omsingeld door de zonde machten van het materialisme, de vijand van de mens. Waarom houdt God zich dan stil ? God is de natuur rede in de mens geschapen. De mens moet daarom komen tot de studie. God houdt zich stil en leeg, opdat deze vijand zichzelf verstrikt en ontmaskerd. Het materialisme is redeloos en roekeloos, maar God werkt met doordachte strategie. We kunnen ons soms afvragen : Waarom doet God nu niks ? Laten we dan het verhaal van Jezus herinneren die aan het kruis moest en ook niet sprak of terugvocht. De dwaasheid van het materialisme moest namelijk ten volle getoond worden. De vijand snijdt zich zo zelf in de vingers. God denkt altijd op lange termijn. De zonde macht van het materialisme zal dus vanzelf wegvallen door zijn eigen dwaasheid. Dit gebeurt dus niet zomaar. Wij moeten gewijd blijven aan de studie, aan het verdiepen van de reformatie, tot de exodus uit het materialisme, terug tot de natuurrede. Hierin mogen wij dus niet afhaken. Nog steeds is het oorlog. Nog steeds is de materialistische inquisitie gaande tegen alles wat geestelijk is, alles wat rede is, tegen de intellectuelen. Altijd weer zullen de dommen claimen dat God aan hun kant is, maar uiteindelijk zullen ze van deze droom ontwaken, stelt Calvijn, want zonde loont niet. Het is een bedrieger.

Uit : De Contextuologie, uitgave : COAB
